

HANDES AMSORYA

ZEITSCHRIFT FÜR ARMENISCHE PHILOLOGIE

ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Հ. ԵՓՐԵՄ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, Հայկական հարսանիքը հին և նոր հայոց քով. Դ. և վերջին մաս 1

ՆԱԶԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, Նորակազմ բառեր «Հանդէս բանաստեղծաց» խորագրով
ձեռագիր բառարաններում (ԺԲ.-ԺԴ., ԺԷ., ԺԸ. դարեր) 99

ԱՐՏԱԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, Ճահուկ-Վայքի միջբարբառը վիճադրերում, որմնանկարների
մակագրութիւններում և ձեռագրերի յիշատակարաններում 115

ՌՈՒԶԱՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, «Պատմութիւն եօթն իմաստասիրաց»-ի մի նորայայտ բնագիր 123

HENRIK BAKHCHINYAN, *The System of Spiritual Symbolism in Grigor Narekatsi's Work* 133

ՍԵՊՈՒՀ ԴԱԻԹ ԱՍԼԱՆԵԱՆ, Խլուած ձեռագիրը. Դիտարկումներ Չամչեանի
Վահան Հաւատոյին վերաբերեալ 193

ՀՐԱՆՈՅԾ ԽԱՌԱՏԵԱՆ, Հին առաքեալների նոր «առաքելութիւնները». Ռուս ուղղափառ
եկեղեցու և «ալբանա-ադրբեջանական» սպասումները Բարթոլոմէոս առաքեալից 237

ԱՐԱՐԱՏ Մ. ՅԱՎՈՐԵԱՆ, Յոյն պատմադիր Պոլիբիոսը պատմագիտութեան մէջ
քննական և վերլուծական մօտեցումների սկզբնաւորող 323

ԱՐՓԻ ՎԱՐԴՈՒՄԵԱՆ, Եղիա Տնտեսեանի «Շարական ձայնագրեալ»ի
ստեղծման նախագրեալները 355

ՄԵՐԻ ՍԱՄՈՒԷԼԻ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ, «Նոր Արաբիկր տեղեկատու»-ն Ամերիկահայ
արաբիկիրցիների միութեան պաշտօնական թերթ 385

ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ, «Փրկութիւնը» որպէս ցեղասպանութիւն և ինքնափրկութեան
փորձերը (ըստ աքսորի ճանապարհին վերապրածների վկայութիւնների առաջին
համահաւաք ժողովածուի նիւթերի) 403

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, Շուշուի պատրաստման աւանդոյթները Աշտարակում և
Օշականում 19-21-րդ դարերում 439

ARTSVI BAKHCHINYAN, KHOREN GRIGORYAN, *Angadzabur:
A Remnant from Ani Kingdom?* 483

ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱՏՈՒՆ
ՎԻԵՆՆԱ, 2025

Herausgeber, Eigentümer und Verleger:
Mechitharisten-Congregation, 1070 Wien, Mechitaristengasse 4

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
REDAKTIONSAUSSCHUSS

Գլխատր Խմբագիր	Հ. Պողոս Գոնանեան
Chefredakteur	P. Paul Kodjanian
Օգնական Խմբագիր	Հ. Սիմոն Պայեան
Hilfsredakteur	P. Simon Bayan
Քարտուղար	Հ. Նարեկ Տատուրեան
Sekretär	P. Narek Taturian

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՑԷ
ADRESSE DER REDAKTION

Austria, Wien 1070, Mechitaristengasse 4

Email: p.kodjanian@hotmail.com

Tel. 43/1/523 64 17

ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
WISSENSCHAFTLICHER RAT

Ջեքիեան Հ. Լեոն (Արքեպ.)
Թաջիրեան Էլիզաբեթ (ՀՀ ԳԱԱ Պատմութեան Ինստիտուտ)
Մորադեան Գոհար (Մատենադարան)
Յակոբեան Ալեքսան (ՀՀ ԳԱԱ Արեւել. Ինստիտուտ)
Նշանեան Մարկ (Հայ գրականութիւն, Սփիւռք)
Պետրոսեան Համիլեթ (ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտ. Ինստիտուտ)
Soñassayեան Անահիտ (INALCO, Paris)
Dietmar W. Winkler (Universität Salzburg)
Werner Seibt (Byzantin. Institut, Wien),
Sergio la Porta (California State University)
Valentina Calzolari (Université de Genève).

ISSN : 0017-7377

HANDES AMSORYA
ZEITSCHRIFT FÜR ARMENISCHE PHILOLOGIE

Gegründet 1887

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ
ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹ
Հիմնադ 1887-ից

ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ 2025

HANDES AMSORYA 2025

Հրատարակուած է Գալուստ Կիլպենկեան Հիմնարկութեան նպաստով

This publication has been subsidized by Galouste Gulbenkian Foundation

CALOUSTE GULBENKIAN
FOUNDATION

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - A B O N N E M E N T

«ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ»

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹԻ

ՃԽ. ՏԱՐԻ - 2026

Կը խմբագրուի եւ կը հրատարակուի
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ Ի ՎԻԵՆԱ
Աշխատակցութեամբ ազգային եւ օտար բանասէրներու:

Բաժանորդագինն է ամէն երկրի համար՝

75€

Աւստրիա + 10% յաւելեալ արժէքի տուրք

"HANDES AMSORYA"

MONATSSCHRIFT FÜR ARMENISCHE PHILOLOGIE

CXL. - 2026

Herausgegeben und redigiert von der
MECHITHARISTEN-CONGREGATION IN WIEN
unter Mitwirkung von Armenisten.

Jahresbezugspreis ohne Postzusendung

75€

In Österreich + 10% MwSt.

REDAKTION VON „HANDES AMSORYA“

1070 Wien (Austria), Mechitaristengasse 4

INHALT

<i>P. EPHREM POGHOSSIAN: Die armenische Hochzeit im Mittelalter und in der Neuzeit.</i>	1
<i>NAZIK HOVHANNISSYAN: Neugebildete Wörter in den handgeschriebenen Wörterbüchern genannt «Handes Banasdeghzats» (12-18 Jh.)</i>	99
<i>ARTAK VARDANYAN: Der Mittelarmenische Dialekt von Tschahuk-Vayk.</i>	115
<i>RUZAN POGHOSSYAN: Ein neuentdeckter Text der «Geschichte der sieben Philosophen».</i>	123
<i>HENRIK BAKHCHINYAN: The System of Spiritual Symbolism in Grigor Narekatsi's Work.</i>	133
<i>SEBOUH DAVID ASLANIAN: Die beraubte Handschrift. Beobachtungen zur Schrift „Glaubensschild“ von P. Michael Tschamtschian.</i>	193
<i>HRANUSH KHARATYAN: Neue Apostolate der alten Apostel. Erwartungen der Russisch-orthodoxen Kirche und der Alban-Aserbaidshaner vom Apostel Bartholomäus.</i>	237
<i>ARARAT HAKOBYAN: Der Griechische Historiker Polybius als Bahnbrecher in der methodischen Analyse der Geschichte.</i>	323
<i>ARPI VARDUMYAN: Die Umstände der Schaffung der „aufgenommenen Hymne“ von Jeghia Tntessian.</i>	355
<i>MERI AVETISYAN: «Nor Arabkir» die Zeitung der USA-armenischer Union von Arabkir.</i>	385
<i>HARUTIUN MARUTYAN: «Die Rettung» als Volkermord und die Versuche der Selbstrettung. (Nach den Zeugnissen der Überlebenden).</i>	403
<i>VARDUHI GRIGORYAN: Die Traditionen der Zubereitung von Sudschuch in Aschtarak und Oschakan (19-21 Jh.)</i>	439
<i>ARTSVI BAKHCHINYAN, KHOREN GRIGORYAN. Angázábúr: A Remnant from Ani Kingdom?</i>	483